

Introductie

Eén van de onderwerpen waarover SKB regelmatig wordt bevraagd is de omgang met VVB tabellen. Hoewel al gedurende ca. tien jaar SKB (voorheen Platform van CvB's) een uitvoerige nota ter beschikking heeft, blijf de vraag naar actuele tabellen bestaan.

Voldoet de 'oude' tabel niet meer? Of denkt men dat oude tabellen achterhaald zijn?

De tabel zelf staat in een stevig kader. Maar het feit dat de notering in euro's is, geeft niet voldoende antwoord op de vraag of deze nog actueel is.

Bij doorvragen komen we er achter, dat het geefgedrag binnen kerken aan slijtage onderhevig is. De vraag is niet altijd: hebt u voor ons een tabel, maar hoe krijgen we het voor elkaar dat ook naar de richtlijn van de tabel gegeven wordt.

Ook de hoogte wordt nogal eens ter discussie gesteld. Verderop in deze nota worden een tiental variabelen opgesomd die invloed hebben op de toepassing van de tabel (... Wat zit er wel en wat zit er niet in...).

Voor het bestuur voldoende redenen om het VVB gedrag binnen het kader van alle giften door kerkleden nog eens te onderzoeken om daarmee de leden te dienen.

Geefcultuur

Een punt dat alles te maken heeft met inkomsten is de 'geefcultuur' van gemeenteleden. Te Velde: "Vooral de laatste jaren spreekt men in de kerk her en der van bezuinigingen. De vraag is of dat wel nodig is. Ik geloof niet dat het gemiddelde inkomen per huishouden gedaald is sinds 1990. Wel denk ik dat er in de geefcultuur iets is veranderd. Mensen staan kritischer en individualistischer tegenover de kerk. Ze geven minder vaak uit loyaliteit. De VVB voelt als een belastingaanslag. De VVB en quota-methode ademen teveel de sfeer van centralisering en bureaucratie. In de jaren 1960 en 1970 boekten kerken daar winst mee, maar nu moeten we ons op deze methoden bezinnen. Hoe is de geefcultuur in onze eigen tijd en hoe kan de kerk hierbij aansluiten?"

Doel van deze nota

Allereerst informeren wij u hiermee over de ontwikkelingen zoals SKB die de laatste tijd heeft gevolgd. Voordat we onze advisering op dit punt aanpassen peilen wij graag de mening, praktijkervaring en toekomstvisie van onze leden op dit punt.

Herkent u zaken uit deze notitie? Welke tabellen past u toe? Heeft u daar goede ervaringen mee? Ondervindt u moeite met het innen van VVB al of niet in combinatie met een vermindering van geefbereidheid? Welke oplossingen heeft u bedacht of neemt u voor? Zijn er zaken in deze notitie die u mist of geheel anders ziet?

Naast deze praktische invalshoek gericht op het elkaar dienen met methodieken en andere handreikingen zal door het deputaatschap Financiën en Beheer in opdracht van de synode Zwolle Zuid nader onderzoek plaatsvinden over een aantal aspecten m.b.t. de omvang van de landelijke lasten en naar ontwikkelingen in het geefgedrag. Voorzover van toepassing zullen resultaten van deze SKB discussienota en onderzoeksresultaten van F&B worden gedeeld.

Wij vernemen graag uw reacties op info@steunpuntkb.nl. Op onze ledenvergadering in november informeren wij u over de voortgang.

De huidige tabel

Als er binnen een termijn van enkele jaren geen grote schommeling in economisch opzicht (en inkomenspolitiek) ontstaat, of een beheerste neergang of groei, is dat geen reden een tabel jaarlijks aan te passen. De waarde van een tabel is nu juist, dat bij verandering in inkomen men ook 'vanzelf' langs de ladder van de VVB-tabel meebeweegt. Toch heeft een tabel ook iets statisch als deze veel jaren onveranderd blijft.

Een nadeel van een algemeen toe te passen tabel is, dat het geen rekening houdt (kan houden) met de grote diversiteit van gemeenten. Uit onderzoek op dit gebied (G.J. te Rietstap) is wel gebleken dat kleine gemeenten vaker meer opbrengen dan grote gemeenten. Als in kleine gemeenten niet vele welgestelden wonen ontstaat al snel de behoefte om de tabel maar wat te verhogen als instrument om het totale VVB niveau op te trekken.

Een ander fenomeen is de vraagstelling welke elementen wel of niet tot de VVB behoren. Binnen de vrijgemaakte kerken bestaat een (te?) grote mate van vrijheid om op materieel gebied een eigen kleur te geven of eigen beleid te voeren.

Wat valt onder de VVB

Bij diverse discussies over VVB tabellen komt steevast de vraag aan de orde wat er wel en wat er niet onder valt. Ook hier is het -zoals in meer zaken – in de vrijheid der kerken overgelaten hoe men VVB int en wat daaruit betaald zal worden. Daarin zit voor een deel de moeite voor SKB om tot een generiek advies te komen.

Variabelen inhoud VVB:

- Wel of geen 1e en 2e kerkcollecten naast de VVB voor algemene kerkuitgaven en verplichte aanslagen
- Wel of niet de extra vaste bijdragen voor de grote vier: Zending, Evangelisatie, De Driehoek, TU. (ZEDT)
- Wel of niet de vaste verplichtingen van Dep. Fin. en Beheer. (meestal wel, soms TU apart)
- Wel of niet overige (meest kleinere) vaste aanslagen in kerkelijk Nederland
- Ook belangrijk: is het een percentage van bruto of van netto inkomen, en wat is dan bruto?
- een duidelijke keuze om wel of niet 2 inkomens eerst bij elkaar op te tellen
- wel of niet een (eenvoudige) aftrekpost voor aantal al dan niet studerende kinderen.
- wel of niet diaconale inkomsten in de VVB gestopt. (komt zelden voor)

Huidige VVB tabel Platform/SKB

Inkomensklasse	Hier aankruisen Voorgesteld welk inkomen e VVB voor u van toepassing is	Gevraagde VVB volgens bestaande VVB-tabel	Hier invullen welke VVB u nu geeft
€ 0-15.000		2,0%	
€ 15.001-20.000		2,5%	
€ 20.001-25.000		3,0%	
€ 25.001-30.000		3,5%	
€ 30.001-35.000		4,0%	
€ 35.001-40.000		4,5%	
€ 40.001-45.000		5,0%	
€ 45.001-50.000		5,5%	
€ 50.001-55.000		6,0%	
€ 55.001-60.000		6,5%	
€ 60.001-65.000		7,0%	
€ 65.001-70.000		7,5%	
€ 70.001-75.000		8,0%	
> € 80.000		8,5%	

Bruto of netto tabel

De meeste tabellen die ons onder ogen komen zijn bruto jaartabellen. Een bruto tabel heeft voor- en nadelen, maar bij elke (andere) keuze wordt wel meer of minder zwaar bezwaar aangetekend. Bruto-tabellen, zo zegt men, doen geen recht aan diverse (vrije) beroepsgroepen, waarvan het bruto bedrag nauwelijks vergelijkbaar is met bruto uit het bedrijfsleven. Netto bedragen zijn vaak wel heel herkenbaar voor grote groepen in de meeste kerken. Bruto lijsten hebben de neiging netto gelezen te worden, zeker als uit de tabel (zoals bovenstaand) net niet echt duidelijk is wat bedoeld wordt.

De meer praktijk gerichte VVB-inners zullen al snel een voorkeur hebben voor een netto tabel. Discussie met gemeentelieden moet niet verzanden in dit soort aspecten. Vaak weet een gemeentelid sneller z'n netto inkomen te relateren aan een VVB-tabel, dan dat van hem verwacht wordt om het bruto inkomen na te gaan. Ook zijn er varianten bekend waarbij bruto- en netto inkomen naast elkaar wordt gezet.

Naar draagkracht

Blijkens ingezamelde tabellen wordt de vraag naar wat draagkracht is niet vanzelfsprekend beantwoord. De huidige tabel loopt van 2% tot 8,5%. Het laatste percentage gekoppeld aan een inkomen van > € 80.000,-. Midden en hogere inkomens vanaf 5% en hoger. Met een inkomen van bruto € 40.000,- wordt verwacht dat er € 2.000,- aan VVB wordt gegeven. Als kerken bij toepassing van deze tabel nog niet alle grotere quota hebben ingecalculeerd komt daar, bij hantering van het draagkrachtprincipe, nog eens ca € 200,- op jaarbasis bij.

Andere vaste quota

Binnen onze kerken kennen we naast de plaatselijke verplichting 'instandhouding eredienst' en diaconie nog een aantal vaste verplichtingen voor het kerkverband, de z.g. quota die worden geïnd door Deputaten Financiën en Beheer. Voor 2009 is dat bepaald op € 34,92. Het totale bedrag is € 4.350.000,- bij 124.588 zielen.

Naast deze gezamenlijke quota zijn er binnen het kerkverband nog een aantal 'verplichte' bedragen, w.o. Evangelie en Moslims, Verkondiging aan Joden en DVN. Om het beeld compleet te maken zijn er nog tal van lokale beslissingen om zowel aan landelijke organisaties (b.v. Broederschap Spanje en vele anderen) als aan lokale of regionale stichtingen bij te dragen.

Voor meerdere kleinere vaste posten zal niet specifiek een inzameling gehouden worden, zelfs niet apart gecollecteerd. De grootste post wordt gevormd door de bijdrage TU Kampen ca. 25%, terwijl Evangelisatie en Zending een forse 2e plaats innemen. Voor een aantal kerken is dit een reden om voor deze beide doelen een aparte inzameling te houden. Voeg daarbij de nog veel hogere bedragen toe die aan Zendingsdeputaten en regionale en plaatselijke Evangelisatie of kerkstichtende activiteiten worden besteed, dan is er meer dan voldoende reden om na te gaan of deze bedragen uit de VVB gehaald moeten worden of dat het zinvol is hiervoor apart te werven.

Daarnaast kennen we de post VSE, het emeritaat voor predikanten € 29,50 (2009) per ziel. Anderen gemeenten plaatsen deze doeleinden 'tot vervelens toe' op het (2e) collecte rooster, althans, zo wordt dat soms ervaren.

Bedrag per ziel

Vanuit de praktijk hebben we ervaren welke valkuilen ontstaan indien de bedragen van de quota zoals die vanaf de vraagkant ontstaan onverkort met de eigen gemeenteleden worden gecommuniceerd. Met begrip voor de beleidsmakers in Deputaten en andere zorgverleners die om een bijdrage vragen, kan het zwaar negatief uitvallen voor kerken die op basis van zielental deze bedragen omzetten naar een bijdrageverplichting richting kerkleden.

Bekend zal zijn dat gemeenten met een groot aandeel jonge gezinnen of veel studenten overbelast worden als ook aan de geefkant per ziel moet worden opgebracht. Gezinnen met 2, 3 of 4 kinderen worden dus dubbel tot driekeer zoveel belast als een echtpaar zonder kinderen of waarvan de kinderen uit huis zijn. De discussie is nu niet om het stelsel van verdelen aan de inningkant te veranderen, maar voeren we in dit verband wel het pleit om bij alle extra inningen ook het z.g. draagkrachtprincipe toe te passen en verplichting uit te drukken in gemiddelde waarden per betalend VVB adres of nog liever een bedrag van....tot. Voor deze toepassing kan ook een 'aparte' tabel worden gemaakt, waarbij ook voor deze aanvullende inningen het draagkracht principe wordt toegepast.

Methodiek voor inning

Er bestaat een variatie van methoden om de jaarlijks VVB bijdragen –en daarbij de noodzakelijke verhogingen binnen te krijgen.

Een gebruikelijke methode is het het publiceren van en via kerkblad oproepen tot het volgen van de bijdragen tabel. De tabel kan bruto of netto zijn. Soms wordt de tabel voorzien van een toelichtende beroeps- of inkomensgroepindeling.

Veel vaker zien we de jaarlijkse VVB brief met invulformulier, al dan niet persoonlijk gebracht en gehaald. Ook zijn er kerken die in staat zijn de automatische incasso's toepassen en zo de jaarlijkse verhoging doorvoeren, nadat dit eenmalig duidelijk vooraf overeengekomen is. (met uiteraard de mogelijkheid tot bezwaar kenbaar maken bij veranderende omstandigheden.

(....het zgn. piep systeem). Dat bij de toepassing van deze methodiek uiteraard jaarlijks zorgvuldig gepubliceerd wordt mag duidelijk zijn.

Voor een intensieve aanpak en persoonlijk benadering kan gewerkt worden met VVB-medewerkers binnen de commissie van Beheer al dan niet aangestuurd door VVB coördinatoren en met een VVB-team, afhankelijk van de grootte van de gemeente. Een parallelle gezamenlijke aanpak kan zinvol zijn voor de grotere bijdragen naast de VVB (b.v. Zending, Evangelisatie, De Driehoek en TU). Ook hier geldt dan weer dat wordt bijgedragen naar draagkracht per VVB adres en niet het quotum bedrag per ziel.

Een aparte richtlijn zal hier vorm aan kunnen geven.

Van belang wordt geacht, dat er een structurele verbindingslijn bestaat met de ambtsdragers gericht op evidente achterblijvers of structurele terugloop van bijdragen.